

**शासकीय सेवकांच्या नियतकालीक बदल्यासंदर्भात
थोरण.....
आदिवासी क्षेत्रात अधिकारी/कर्मचाऱ्यांच्या
बदल्याबाबत.**

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक-एसआरव्ही-२००२/प्र.क्र.१/२००२/बारा,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक: ३० ऑगस्ट, २००२

- संदर्भ:- (१) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, शाकानि-१०८९/११६/१८, (र.व का.),
दि. ५ मे, १९८९
(२) शासन पृष्ठांकन, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक-टिआरएफ-१०९५/
प्र.क्र.३८/९५/बारा, दिनांक - १८ ऑक्टोबर, १९९५
(३) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक-एसआरव्ही-१०९७/
प्र.क्र.२०/९७/बारा, दिनांक - २७ नोव्हेंबर, १९९७
(४) शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक- टिआरएफ-२०००/
एम-८/प्र.क्र.२/बारा, दिनांक ११ जुलै, २०००

परिपत्रक

संदर्भाधीन क्रमांक ३ येथील दिनांक २७ नोव्हेंबर, १९९७ च्या शासन निर्णयानुसार शासकीय कर्मचारी/अधिकाऱ्यांच्या नियतकालीक बदल्यांसाठी सर्वसाधारण स्वरूपाच्या मार्गदर्शक सूचना विहित करण्यात आलेल्या आहेत. शासकीय अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांच्या बदल्या त्यांच्या गटाप्रमाणे कमीत कमी किती वर्षांनंतर कराव्यात, त्याचा कालावधी व बदल्या करण्यास सक्षम असलेल्या प्राधिकाऱ्यासंदर्भात सविस्तर निदेश सदर शासन निर्णयात समाविष्ट आहेत. संदर्भाधीन क्रमांक ४ येथील दिनांक ११ जुलै, २००० च्या शासन निर्णयानुसार आदिवासी क्षेत्रात शासकीय योजनांची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करणाऱ्या कर्मचारी/अधिकारी यांना प्रोत्साहन म्हणून त्या क्षेत्रात चांगल्याप्रकारे काम केल्यानंतर विहित मुदतीनंतर त्यांच्या पसंतीच्या ठिकाणी बदली देण्याची सवलत दिलेली आहे.

२. संदर्भाधीन दिनांक २७ नोव्हेंबर, १९९७ च्या शासन निर्णयाद्वारे विहित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसारच सर्व अधिकारी/कर्मचाऱ्यांच्या बदल्या केल्या जाणे आवश्यक आहे. तथापि, बऱ्याच प्रकरणात या मार्गदर्शक सूचनांकडे दुर्लक्ष होत आहे किंवा त्यांचे उल्लंघन होत आहे असे निदर्शनास आलेले आहे. परिणामी न्यायालयीन प्रकरणे उद्भवतात व अधिकारी/कर्मचारी यांच्या बदल्यांना न्यायालयाकडून स्थगिती मिळते असे निदर्शनास आलेले आहे. वैयक्तिक एखाद्या बदलीस न्यायालयाकडून स्थगिती मिळाल्यास त्या अनुषंगाने प्रस्तावित केलेल्या साखळीतील इतर बदल्या (Chain of Transfer) विस्कळीत होतात आणि त्यामुळे प्रशासकीय अडचणी देखील उद्भवतात. हे सर्व टाळण्याकरीता संदर्भाधीन दिनांक २७ नोव्हेंबर, १९९७ तसेच दिनांक ११ जुलै, २००० मधील सूचनांचे/निदेशांचे काटेकोरपणे पालन केले जात आहे याची सक्षम प्राधिकाऱ्याने पुरेशी दक्षता घेणे आवश्यक आहे. आदिवासी क्षेत्रातील बदली ही शिक्षा म्हणून केली जात असल्याची भावना अधिकारी/कर्मचाऱ्यांमध्ये निर्माण होऊ नये आणि परिणामी ती प्रकरणे न्यायप्रविष्ट होऊ नयेत याची पुरेशी काळजी बदल्या करण्यापूर्वी घेणे जरूरीचे आहे.

३. प्रशासकीय आणि पुरेशा समर्थनीय कारणास्तव करण्यात आलेल्या बदल्यांसंबंधी प्रशासकीय न्यायाधिकरणाने हस्तक्षेप करू नये अशा स्वरूपाचा निर्णय सर्वोच्च न्यायालयाने मध्यप्रदेश शासन व इतर विरुद्ध श्री. एस. एस. कौरव व इतर या सिव्हील अपील क्र.१२८५/१९९५ या प्रकरणात दिनांक १९ जानेवारी, १९९५ रोजी दिलेला आहे. सर्वोच्च न्यायालयाचे उपरोक्त निर्देश संदर्भाधीन क्रमांक २ येथील दिनांक १८ ऑक्टोबर, १९९५ च्या पृष्ठांकनाद्वारे सर्व नियुक्ती अधिकाऱ्यांना यापूर्वीच उचित कार्यवाहीसाठी अग्रेषित करण्यात आलेले होते. त्याचा या ठिकाणी पुनरुच्चार करण्यात येत आहे. सर्वोच्च न्यायालयाचे सदर निर्देश शीघ्र अवलोकनासाठी खाली नमूद करण्यात येत आहेत:-

"The Courts or Tribunals are not appellate forums (sice) to decide on transfer of officers on administrative grounds. The wheels of administration should be allowed to run smoothly and the Courts or Tribunals are not expected to interdict the working of the administrative system by transferring the officers to proper places. It is for administration to take appropriate decision and such decision shall stand unless they are vitiated either by malafides or by extraneous consideration without any factual background foundation."

४. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील सचिव समितीने आदिवासी योजनांचा घेतलेल्या आढाव्यात आदिवासी क्षेत्रात अधिकारी/कर्मचारी यांच्या केलेल्या बदल्यासंबंधात प्रशासकीय न्यायाधिकरणाकडून बऱ्याच प्रकरणात स्थगिती मिळविली जाते या बाबीचा देखील विचार झाला होता. या सर्व बाबींचा विचार करून शासन आता खालीलप्रमाणे निर्देश देत आहे:-

१) प्रशासकीय कारणास्तव करण्यात आलेल्या आदिवासी क्षेत्रातील बदल्या/पदस्थापना याबाबत न्यायालये/महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणात प्रकरण दाखल झाल्यास वर नमूद केलेले सर्वोच्च न्यायालयाचे निर्देश मा.न्यायाधिकरणाच्या निदर्शनास आणून देवून शासनाची बाजू समर्थपणे न्यायाधिकरणाकडे मांडावी.

२) प्रशासकीय न्यायाधिकरणाकडून आदिवासी क्षेत्रात करण्यात आलेल्या बदल्या/पदस्थापना यांना स्थगिती देण्यात आल्यास, संबंधित विभागांनी अत्यंत तातडीने त्या निर्णयाविरुद्ध उच्च न्यायालयात अपील दाखल करावे व न्यायालयास शासनाची बाजू पटवून देण्याचा प्रयत्न करावा.

३) बदल्या संदर्भात मंत्री महोदयांनी काही आदेश व सूचना दिलेल्या असल्या आणि त्याची अंमलबजावणी करणे अडचणीचे ठरत असल्यास संबंधित विभागांनी अशी प्रकरणे, त्यातील अडचणी/त्यामुळे होणारे परिणाम आणि वस्तुस्थिती नमूद करून उचित समर्थनासह असे प्रस्ताव मा.मंत्री महोदयांच्या फेरविचारासाठी संबंधित मा.राज्यमंत्री/मा.मंत्री/मा.मुख्यमंत्री यांना मुख्य सचिवांच्यामार्फत सादर करावेत. या संदर्भात शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक-शाकानि-१०८९/११६/१८,(र.व का.), दिनांक ५ मे, १९८९ अनुसार दिलेल्या सूचनांनुसार विभागांनी कार्यवाही करणे अपेक्षित आहे.

एच-७६७ (५०००-९-०२)-९३४

४) सध्या बदल्यांना स्थगिती असल्याने अगदी अनिवार्य प्रकरणात बदल्यांवरील स्थगिती अंशतः शिथील करून बदल्या/पदस्थापना करावयाची असल्यास त्यासाठी बदलीचे अनिवार्य कारण स्पष्टपणे नमूद करून मा.मुख्यमंत्र्यांची पूर्वानुमती घेणे आवश्यक आहे. बदल्यांवर स्थगिती असतानाच्या काळात मा.मुख्यमंत्र्यांच्या पूर्वानुमतीशिवाय कोणत्याही परिस्थितीत बदल्या होणार नाहीत. तसेच मा.मुख्यमंत्र्यांची कार्यान्तर मान्यता घेण्याचे एकही प्रकरण होणार नाही याची काळजी संबंधित विभागीय सचिवांनी घेणे आवश्यक आहे. या संबधातील या विभागाने दिलेल्या सर्वसामान्य सुचनांचे कटाक्षाने पालन केले जाईल याची सर्व विभागांनी दक्षता घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

बा. क. अग्रवाल

अपर मुख्य सचिव (सेवा), महाराष्ट्र शासन

प्रति,

राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,

मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,

उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,

सर्व मंत्री /राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

मुख्य सचिव,

सर्व मंत्रालयीन विभागांचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,

सर्व मंत्रालयीन विभाग,

- * प्रबंधक, मूळ शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई,
- * प्रबंधक, अपील शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई,
- * प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- * सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- * सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधानसभा) मुंबई,
- * सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधानपरिषद) मुंबई,
- * राज्य निवडणूक आयुक्त, राज्य निवडणूक आयोग, नवीन प्रशासकीय भवन, मुंबई,
- * सचिव, अनुसूचित जमाती कल्याण समिती, विधान भवन, मुंबई,
- * महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई,
- * महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई,
- * महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, नागपूर,
- * महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व परीक्षा), महाराष्ट्र, नागपूर,
- अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- मुख्य लेखा परीक्षक (निवासी लेख) कोकण भवन, नवी मुंबई,
- सर्व विभागीय आयुक्त,
- सर्व जिल्हाधिकारी,
- सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- निरनिराळ्या मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
- सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
- निवडनस्ती,
- *पत्राने.

— x —

एच-०६० (५०००-३-०२) - २